

TÜRKİYE'DE EĞİTİMCİLER TARAFINDAN YAZILMIŞ PIYANO BAŞLANGIÇ METOT VE ESERLERİ

E. Ceylan Ünal Akbulut*
Cihat Aşkın

Özet

İnsanoğlu için eğitim ve öğrenme birbirinden ayrılmaz olgulardır. Müzik eğitimi ister profesyonel, ister amatör olsun, başlıbaşına ciddi, ayrıntılı ve yoğun bir çalışma süreci gerektirmektedir. Yapılan araştırmalarda özellikle piyano eğitimine, okul öncesi yaşlarda başlanıldığı takdirde, insan beynine olumlu etkileri olduğu saptanmıştır. Piyano çalmak, salt parmakları hareket ettirmek değildir. Eşdeğer zamanda, notalara, parmak numaralarına, ölçü sayılarına, nota değerlerine, bağ işaretlerine, değiştirici işaretlere, ses farklılıklarına (nüans) dikkat etmektir. Yorumculuk ise, yukarıda sayılan piyano çalma parametreleri ile birlikte ulaşılmak istenen en üst hedef olarak kabul edilmektedir

Piyano başlangıç metotları tarihinde günümüze kadar yazılmış yurtdışı kaynaklı birçok metodun varlığı bilinmektedir. Bu eğitime yeni başlayan öğrencinin öğreneceği ilk temel tekniğin legato piyano çalış tekniği olduğu çoğu kaynakta gözlemlenmiştir. Portato çalış tekniğinin de ilk olarak öğretildiği başlangıç piyano kaynakları bulunmaktadır. Piyano öğrenmek isteyen her birey, uzun soluklu bir eğitimden geçeceğinin bilincinde olarak bu yola çıkmalıdır.

Türkiye'de piyano eğitimcilerinin 1980 yılı sonrası yazmış olduğu birçok metot çeşitli kitabevi ve kütüphanelerde bulunabilmektedir. Bu çalışma doğrultusunda, toplam ondört başlangıç nota kitabına ulaşılmıştır. Kaynaklardan çoğu metot niteliğinde olup, "Orta Do" piyano başlangıç yöntemi ile öğrenciye eğitim vermektedir.

Türk piyano eğitimcilerinin bugüne kadar piyasaya süren metot ve çalışmaları sayıca çok fazla olmayan özgün parçalar içermektedir. Çeşitli ülkelerden ve Türkiye'den halk ezgileri düzenlemeleri ise yok denecek kadar az sayıdadır. Bununla birlikte tüm metot ve çalışmalarda yurt dışı kaynaklı alıntıların oldukça fazla sayıda olduğu gözlemlenmiştir. İçeriğinde özgün parçaların bulunduğu çalışmaların artması piyano eğitim tarihimize adına son derece faydalı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Piyano eğitimi, metot, "Orta Do" yöntemi, Türk ezgileri.

* Bu makale, birinci yazar tarafından İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dr. Erol Üçer Müzik İleri Araştırmalar Merkezi (MIAM) Müzik Doktora Programında tamamlanmış olan "Arrangements of Selected Turkish Tunes for Early-Elementary Piano Education" adlı doktora tezinden hazırlanmıştır.

BEGINNERS PIANO WORKS AND METHODS WRITTEN BY EDUCATORS IN TURKEY

Extended abstract

Education and learning are both inseparable processes for the humankind. Receiving music education either in the professional or amateur sense means absolutely serious, exclusive, and indisputably selfless practice. The essential dimension of musical education is instrumental education. Research has proved that playing an instrument has different kinds of interactions in the human brain. Furthermore, today studies have assumed that there are seven different intelligences in the human brain. One of them is “Musical Intelligence”. There also have been some studies for instrument education that especially the early-aged piano learning evokes different changes in the human brain. Playing an instrument is not solely moving the fingers; indeed, the functions of the mind must definitely be emphasized to have utmost significance. It is certain that several methods and techniques have been used throughout the history of piano education. Composers such as J. S. Bach, W. A. Mozart, L. V. Beethoven, M. Clementi, R. Schumann, P. I. Tchaikovsky, and B. Bartók called “Classics” composed highly beneficial methods for the elementary and pre-intermediate levels in piano education. The variety of the contemporary piano methods is indisputable both in terms of quality and quantity. Since writing a method is solely a matter of experience and labor, choosing an effective and correct method is as hard. A teacher uses all his experience when he has a new student. While giving direction to these experiences, the learning pace and enthusiasm of the student has an effect on the teacher. The selection of method for the new student needs sheer attention. The age in starting the piano is another factor to be evaluated. Keeping the motivation of the student high, motivating him to learn new pieces are notions not only listed among the responsibilities of the teacher but also gained depending on the methods chosen. The teacher should facilitate all methods related to the syllabus and be able to make combinations among them on his initiative. Every piece that is played is beneficial unless it is the repetition of another. A student who will start piano education for the first time will learn the three basic techniques which are legato playing, staccato playing, and portato playing. There are several examples in the world related to the elementary piano repertory. Methods and works in which legato, staccato and portato playing techniques are taught to the student in detail as basic playing techniques and the student is prepared to learn different techniques when he is ready to proceed. A student who meets his instrument in the elementary piano course is responsible of meeting the requirements of this long term education no matter how old s/he is. There are varying opinions on the content of the first lesson. Hence, it can be stated that the content of the first lesson should start with introducing the keyboard, fingering and some notes to the students and continue with bars, bar numbers and note values with a few examples before playing a tune on the piano. The human being is a creature who is programmed to reach his targets. A person who has started to learn music and an instrument should be aware of the fact that this is a lifelong situation. The large capacity of the repertory and the high number of works to be learnt

causes the student to study continuously. Studying should be settled in the routine of a pianist's life. Piano beginning student encounters with an unknown material which is called a method will probably effect his/her piano education life in further musical development. There is now a notion named as the "Middle C Method". This approach has been quickly adopted by piano teachers and used especially with preschool children. In the research carried out for this paper, fourteen elementary piano methods written by Turkish educators have been reached. The Borusan Library in Istanbul, The Library of Boğaziçi University, Taksim Atatürk Library and Pan Publishing are a few places that provided these methods. On the other hand, personal archives were also used. The information with regard to these methods includes the writer(s) of the method; the date of publishing, its availability, and the number of pages. Afterwards, a summary of the foreword, the number of sections and their titles are mentioned. The technical explanation of methods is related to piano teaching methods, tonal knowledge target, and whether the pieces have been selected methodologically or not. The final consideration is the level of the student who studies this method and the possible album or work of a composer to be played.

Keywords: Piano education, method, Middle C Metod, Turkish tunes

Giriş

Türkiye'de Cumhuriyetin ilanından sonra, çocuklar ve gençlere yönelik olarak, piyanoya başlama ile ilgili çalışmalar yaygınlaşmış, modal yapı içerisinde değerlendirilen birçok yapıt ortaya çıkmıştır. A. A. Saygun'un "İnci'nin Kitabı" adlı eseri bu anlamda Türkiye'de bestelenmiş önemli bir eserdir. Dünyada da ulusal müziğe verilen önem ile bu yönde çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Avrupa ülkelerinde yöresel ezgiler ve modal yaklaşımlar bestelerde yerlerini almıştır.

Ekolleşmenin artması ile 1900'lerin başında birçok metot yazılmaya başlanmıştır. Bu metotlar yurtdışı kaynaklı olup, öğrencilerin piyanoya başlama aşamalarında temel kuralları öğretmeyi prensip edinen, en fazla bir sayfalık kısa parçalar içeren çalışmalardır. Yurt dışındaki örneklerine benzer çalışmaların Türkiye'de uygulanması, var olan kaynak eksikliğine yardımcı olmakta ve öğrencilerin yabancı ezgiler dışında bir ölçüde kendi yerel ezgileriyle de tanışma imkanı bulmalarını sağlamaktadır.

Yöntem

Bu araştırmada, Türkiye'de piyano eğitimcileri tarafından yazılmış on dört adet başlangıç piyano metoduna ulaşılmıştır. İstanbul'da Borusan Kütüphanesi, Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesi, Atatürk Kitaplığı ve Pan Yayıncılık incelenen metotların temin edildiği yerlerden bazılarıdır. Ayrıca kişisel arşivlerden de faydalanılmıştır.

Metotların çoğu "Piyano" ve "Metot" kelimelerini başlıklarında kullanmış olup, "Arkadaşım Piyano", "Piyano İçin On Küçük Parça" ve "Küçükler için Piyano Parçaları" isimli nota kitapları metot olma yaklaşımından uzak özgün eserler olarak nitelendirilebilir. Yine de yukarıda adı geçen üç nota kitabının eğitimciler tarafından yazılmış başlangıç piyano metotları ve eserleri başlığı altında değerlendirilmesinin bir nedeni, yazar kişilerin bestecilik alanından daha çok eğitimci kimlikleri ile ön planda olmalarıdır. Bu notalar aynı zamanda hem çocuk, hem de yetişkin başlangıç öğrencilerine yönelik olarak bestelenmişlerdir.

Açıklanacak on dört metot ve eserle ilgili öncelikle verilmek istenen bilgi, metotların kimler tarafından ve kaç yılında yazıldığı, günümüzde baskısı olup olmadığı ve sayfa adedi bilgileri doğrultusundadır. Metot ve eserlerin var ise önsöz özeti, kaç bölüm olduğu ve bölüm başlık bilgileri de yazılmıştır.

Metotlarla ilgili teknik açıklamalar, piyano öğretim sistemleri, tonal bilgi hedefi ve parçaların metodolojik olarak seçilip seçilmediğine yöneliktir.

Araştırma konusunda dikkat edilecek diğer bir husus da, araştırma konusu ile doğrudan ilgili olmasa bile metotların “Dünya Halk Ezgileri” örnekleri içerip içermedikleri yönündedir. Bu örneklerin yanında “Türk Ezgileri” içeren gerek halk müziği, gerek Türk makam müziği örnekleri de araştırılmıştır.

Son olarak, metotları bitiren öğrencilerin geldiği nokta ve olası çalabileceği hedef besteci veya albüm düşünülmüştür.

Orta Do Yöntemi Bilgisi

J.Alex Burkard tarafından geliştirilen “Orta Do” piyano çalış yöntemi, sağ ve sol elin piyanoda “Orta Do” olarak ifadelendirilen Do₄’te ortak başparmak ile çalmasıdır. Sonrasında sağ el, re-mi-fa-sol notalarını 2.3.4. ve 5. parmaklarla, sol el de si-la-sol-fa notalarını 2.3.4. ve 5. parmaklarla çalar. Bu yöntemde temel olarak, Do Majör, Sol Majör ve Fa Majör dizileri kullanılmaktadır. J. Alex Burkard dışında, 1936’da ilk kez J. Thompson “Teaching Little Fingers to Play” isimli nota kitabı ile özellikle okul öncesi çocukların bu yöntem ile tanışmasını sağlamıştır. Günümüzde bu metotla birlikte Denes Agay’in metodu da aynı yöntem ile yazılmış bir kaynak olarak dünya piyano eğitiminde sıklıkla kullanılmaktadır. “Orta Do” yöntemi ile piyanoya başlayan bir öğrenci, sonrasında farklı piyano metot veya notalardan seçilen parçalarla F.Beyer “Scuola Preparatoria Del Pianoforte” Op. 101 No.66 parçasını çalar duruma getirilebilir. Böylelikle, okul öncesi piyano eğitimi olarak açıklanan resimli ve büyük puntoda yazılmış kaynaklardan, klasik eser repertuarına geçişi sağlama kolaylığı elde edilecektir (Beyer, 1980).

F. Beyer “Scuola Preparatoria Del Pianoforte” Op. 101 No. 66 ve Sonatin Albümleri

İlk piyano metotlarında genellikle, her iki elin uzun süre sol anahtarında çalıştırıldığı, ezgilerin basit olduğu ve sol elin ihmal edildiği, ellerin bağımsız kullanımına önem verilmediği dikkat çekmektedir. Fakat çağımızda bilim ve teknolojiye ilerlemeler ve beraberinde gelen modern ve çağdaş yaşam biçimi piyano eğitiminin de gelişip, çağdaş bir yol almasını gerektirmiştir (Tokcan, 1998).

F. Beyer “Scuola Preparatoria Del Pianoforte” Op. 101 No. 66, hem sol, hem de fa anahtarlarında yazılmış metottaki ilk parçalardan biridir. Bu parçanın önemi, öncelikle ileri seviyelerde öğrenilecek parçalara kolaylık sağlama adına yararlı bir çalışma olmasıdır. Diğer bir neden, Do Majör tonunda yazılmış son derece sade bir eser olarak I., IV. ve V. derece kavramlarını da öğrenciye duyurmasıdır. Hem sağ, hem de sol eldeki yürüyüşler beş parmak kalıbı dışına çıkmayı kolaylaştırmaktadır. Bu parça, piyano başlangıç öğrencilerinin ister okul çağında olsunlar, ister yetişkin olsunlar rahatlıkla benimsedikleri bir çalışmadır.

Orta seviyeye ulaşmak için ise öğrenciler başlangıç sonatinlerden başta M. Clementi olmak üzere Anna Magdalena Bach Albümünü çalışırlar. Sonatin çalmanın önemi, hem sonat formunu tanımak, hem de ilk kez geniş soluklu uzun bir eser çalabilme şansına erişmek adına son derece büyüktür. Öğrenciler, farklı tonlarda ve farklı tempolarda, farklı ifade şekillerini aynı bütün içerisinde öğrenme şansına sahip olurlar.

Türkiye’de Yazılmış Piyano Metotları

Didem ve Elvan Gezek kardeşler tarafından yazılmış, 2008 yılında piyasaya sunulan “Piyano Çalmayı Öğreniyorum” isimli piyano başlangıç metodu iki bölümden oluşmaktadır. Renkli resimler ve tablolar içeren metot 128 sayfadır (Gezek ve Gezek, 2008).

Metodun önsözünde yazarlar, piyano çalışmalarındaki başlangıç sürecini keyifli bir biçimde işlemekte ve ileri düzeyde çalışmalar için zemin hazırladıklarını ifade etmektedirler. Yazarlar, metodun içerdiği yazılı görsel açıklamalarla, öğrenmenin ve öğretmenin kolay ve anlaşılabilir olmasını hedeflediklerini belirtmektedirler.

İlk bölüm “Piyano Çalışmalarına Hazırlanalım” başlığı ile, “Piyano Tanıyalım”, “Piyano Müziğinin Yazısını Tanıyalım”, “Müzikte Zaman”, “Müzikte Tempo” ve “Müzikte Sesin Gürlük Dereceleri” olarak sınıflandırılmaktadır.

İkinci bölümde ise, “Başlangıç Çalışmaları”, “Legato Çalışması”, “Gam Çalışması” başlığı altında 60 kısa parça öğretilmesi hedeflenmektedir.

Başlangıçtan itibaren Sol ve Fa anahtarları ile “Orta Do Kullanımı” düşünülmüş ve kitabın ilk egzersizi Do₄ notası ile başlamıştır. Bu kitapta yazarların bestelediği egzersizler bulunmamaktadır. Tonlalte öğreniminde son nokta olarak iki diyezli ve iki bemollü majör diziler örnek parçalarla öğretilmiştir.

Dünya halk ezgilerinden üç Amerikan ezgisi, on bir Macar ezgisi ile B. Bartók’un ve Z. Kodály’ nin eğitim amaçlı dört kısa eserinin düzenlemelerine yer verilmiştir.

Türk bestecileri ve Türk ezgilerinden oluşan herhangi bir parça bu metotta yer almamaktadır. Bu metot metodolojik olarak sıralanmış, öğrencinin kısa sürede başlangıç sonatin albümlerinden çalması hedeflenmiştir.

Z. Gülnur Sayar tarafından yazılmış, 2007 yılında piyasaya sunulan “Piyano Metodu 1/ Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencileri ve Dokuz Yaş Üstü” isimli piyano metodu iki bölümden oluşmaktadır. Siyah beyaz tablolar içermekte olan metot 85 sayfadır. Arka sayfasında DVD ekli metodun ikinci aşamasının yazılması planlanmaktadır.

Metodun önsözünde yazar, dünyada ve Avrupa’da uygulanan “Grade System” isimli sınıflardan faydalandığını ve piyano öğrenim sürecinde “Ergonomi” uygulandığı müddetçe herkesin iyi piyano çalabileceğini vurgulamaktadır. Kitap içinde yer alan Türk makam müziğini andıran egzersizlerin yirmi dört perdeli “Arel-Ezgi-Uzdilek” sistemi esas alınarak hazırlandığı belirtilmiştir.

İlk bölümde, “Piyano Tekniğinde Temel Davranışlar”, “Piyanoda Elin Konumu”, “Piyano Klavyesi” ve “Orta Do Konumu”, “Klavyede Siyah ve Beyaz İlişkisi”, “Akor Basma Tekniği”, “*Staccato* Teknikleri”, “Klavyede Yeni Pozisyonlar” başlıkları işlenmiştir.

İkinci bölümde, “Sağ ve Sol Elde Parmak Geçişleri” ile “Makamsal Diziler”, “Baş Parmak Dönüşleri” ve “Bileğin Durumu” başlıkları incelenmiştir.

Bu metotta, en başından itibaren sol ve fa anahtarları ile “Orta Do Kullanımı” düşünülmüştür. Kitabın ilk egzersizi ise sağ elde “Re” ve sol elde “Si” notaları ile başlayan egzersiz olup, yazar tarafından bestelenmiştir. Yazar bu notalarla başlama nedenini, teknik olarak el dengesini bozmamak olarak açıklamıştır. “Orta Do” ile başlayan egzersizlere daha sonra yer verilmiştir. Bu kitapta yazarın kendi bestelediği kısa parçalara sıklıkla rastlanılmaktadır.

Tonalite öğreniminde son nokta olarak Mi Majör dizi örnek parçalarla öğretilmiştir, bemollü gam içeren herhangi bir parça öğretilmemiştir. Makamsal olarak Rast ve Nihavend eser örneklerine yer verilmiştir. Bu makamlardan Rast batı müziğinde Sol Majör, Nihavend ise batı müziğinde Sol Minör dizileri olarak düşünülebilir.

Dünya halk müziği örneği olarak ezginin kaynağı belirtilmeden, sadece “Folk Song” adı altında, “Black and Blues” başlığı ile kromatik geçişli bir parçaya yer verilmiştir.

Metotta Türk ezgilerinden, iki makamsal dizi tanıtılması kapsamında, Türk makam müziği bestecisi Hammamizade İsmail Dede Efendi ‘nin Rast makamındaki “Gülnehal” isimli eserinin düzenlemesi kullanılmıştır.

Nihavend dizisinin tanıtımında ise Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi piyano öğretmeni Naci Madanoğlu’nun “İpek Böceği” isimli eseri kullanılmıştır.

Metodolojik olarak hazırlanmış kitabı bitiren bir öğrencinin hali hazırda başlangıç sonatin albümlerinden çalması mümkün gözükmemektedir. Kitabın diğer basamaklarının da incelenip, bu doğrultuda değerlendirilmesi doğru olacaktır (Sayar, 2007).

Yalçın İman tarafından yazılmış, ilk olarak 1990 yılında piyasaya sunulan “Piyano Metodu” isimli kitap 2008 yılında beşinci baskısını yapmıştır. Siyah-beyaz tablo ve resimlere yer verilen kitap, tek bölüm ve 150 sayfadan oluşmaktadır.

Metodun önsözünde yazar, sevilen yerli ve yabancı melodilerden oluşan iyi bir metodun öğrenciye piyano çalmayı kolaylıkla öğreteceği vurgulanmaktadır.

Metot “Orta Do” yöntemi ile başlamış, Do₄’te ilk egzersizler yazar tarafından bestelenmiştir. Bu metotta yazarın kendi bestelediği kısa parçalara sıklıkla rastlanılmaktadır.

Tonalite öğreniminde son nokta olarak, iki bemollü ve iki diyezli majör ve minör gamlar öğretilmiş, İstiklal Marşı sol minör tonunda düzenlenip, son parça olarak kitapta yerini almıştır.

Halk müziği örneği olarak dört Alman, üç Fransız ve bir Amerikan halk ezgisine yer verilmiştir. Ayrıca iki tane B.Bartók eseri piyano öğretimi için kullanılmıştır.

Türk halk ezgilerinde örnek olarak iki Türk halk müziği ezgisi düzenlemesine yer verilmiştir.

Yalçın İman'ın bu metodunun yetişkin piyano başlangıç öğrencilerine uygulanmasının yerinde olacağı düşünülmelidir. Kitabın ilk egzersizlerinde metodolojik bir bakış açısı gözlenirse de, bu yaklaşımdan ilerdeki bölümlerde uzaklaşmaktadır. Bununla birlikte, kitabı bitiren bir öğrenci, rahatlıkla başlangıç sonatin albümlerinden çalıp, sonrasında Mozart basit (*facile*) sonatlarına geçiş yapabilir (İman, 2008).

Nail Yavuzoğlu tarafından yazılmış, piyasaya sunulan “Temel Piyano Eğitimi 6-12 yaş” isimli başlangıç piyano metodu tek bölümden ve yetmiş sayfadan oluşmakta ve renkli resimler içermektedir.

Altı-on iki yaş arası okul çağı çocukları düşünülerek yazılmış eserde “Orta Do” sistemi kullanılmıştır. Hiçbir arızaya yer verilmemiş, sadece do majör dizisinde yazılmış kısa parçalar örnek olarak gösterilmiştir.

Çalışmada Dünya halk ezgilerinden herhangi bir örnek kullanılmadığı gibi, Türk ezgilerinden oluşan bir düzenleme örneğine de yer verilmemiştir.

Metodolojik olarak ilerleyen bu çalışmayı bitiren öğrenci F. Beyer piyano başlangıç metodunun ortalarına gelmiş kabul edilebilir. Ancak başlangıç sonatin albümlerinden çalması mümkün gözükmemektedir (Yavuzoğlu, 1995).

Sevinç Ereren tarafından yazılmış, 2007 yılında piyasaya sunulan “Kolay Piyano” isimli başlangıç piyano metodu 2009 yılında ikinci baskısını yapmıştır. Siyah-beyaz tablo ve resimlerden oluşan kitap 172 sayfadır.

Yazar metodun önsözünde, anaokulu çağı 3-6 yaş öğrencilerine piyano çalmanın öğretilmesinin hedeflendiğini belirtmektedir. Bu doğrultuda derslerin mümkün olduğunca kısa, oyun ile birleştirilerek yapılması gerekliliği vurgulanmıştır. Oyun yanında metodun içindeki resimleri boyamaya özendirerek, çocuğun piyano öğrenme başarısının arttırılacağı düşünülmektedir. Özellikle, “Ev Ödevi” başlığı altında çalışmalar verildiği ve hedefin çocuğu “tekrarlı çalmaya motive etmek” olduğu belirtilmiştir.

“Orta Do” yöntemi ile oluşturulan metodun ilk egzersizleri de Do₄ notası ile başlamış, Do Majör ve Sol Majör dizilerinin pekiştirildiği küçük düzenlemeler sıkça kullanılmıştır. Dünya ezgilerine yer verilip verilmeyeceği incelendiğinde, birer Filistin, Şili, Portoriko, Japon, Alman, Fransız ezgisi ile beş Amerikan halk ezgisi düzenlemesi ile karşılaşılmaktadır. Bu metot Dünya halk ezgileri kullanan metotlar arasında çeşitliliğe yer veren tek kaynaktır ve B. Bartók'un “Folk Dance” başlıklı parçasının düzenlemesini kapsamaktadır.

Türk ezgilerinde ise yedi halk türküsü ve bir tekerleme düzenlemesi bulunmaktadır. Bu metodun, beş basamağını da bitirdiğinde öğrencinin geleceği nokta, F. Beyer “Scuola Preparatoria Del Pianoforte” Op. 101 No. 66 olarak düşünülebilir. Bu nedenle başlangıç sonatin albümlerinden çalması mümkün gözükmemektedir (Ereren, 2007).

Nuri Mahmut tarafından yazılan ve 1997 yılında piyasaya sürülen “Kendi Kendine Piyoano Öğrenme” isimli başlangıç piyoano metodu, iki bölüm içermekte ve her bölüm kendi alt başlıklarından oluşmaktadır. Ayrıca ağırlıklı olarak klasik batı müziği piyoano eserlerinden oluşan otuz parça içeren bir bölüm, metodun en sonunda yer almaktadır. Siyah-beyaz tablolar içeren metot 163 sayfadır.

Yazar önsözünde piyoano çalmayı yaygınlaştırmayı hedeflediğini ve Türk ezgileri motiflerinden hazırlanmış olduğu kısa etütlerin öğrencilerin çalışmasını motive edeceğini vurgulamıştır.

Birinci bölüm piyoano hakkında başlığı ile yer alıp, piyanonun tanımı ve piyoano çalmada gerekli olan temel bilgiler alt başlıkları altında sınıflandırılmıştır. İkinci bölüm, piyoano çalışma tekniği ve etüt uygulaması başlığı ile yer alıp, “Ön Çalışma Yöntemi ve Parmak Jimnastiği”, “Bağırsız Sesleri Çalma Yöntemindeki Önemli Noktalar ve Etüt Çalışmaları”, “Legato Çalma Teknikleri ve Etüt Çalma Yöntemi”, “Piyoano Çalmada Parmak Pozisyonunun Önemli Noktaları ve Etüt Alıştırmaları”, “Çift Ses-Oktav-Akor Çalma Tekniği ve Etüt Uygulama Yöntemi”, “Füg Çalma Tekniğinin Temelleri ve Etütler”, “Pedalin Kullanılması ve Etütler” alt başlıkları ile sınıflandırılmıştır.

Metot, “Orta Do” yöntemi ile başlamakta, yazarın kendi bestesi metodun ilk parçasını oluşturmaktadır. Bu parça, iki anahtarın da kullanıldığı, sağ elde mi notası ile başlayan, doğrudan *staccato* öğretimini hedef alan beş ölçülük bir çalışmadır.

Tonalite öğretimi sırasız olarak verilmiş, tek diyezli gamdan hemen sonra dört diyezli bir esere geçiş yapılmıştır.

Dünya halk ezgilerinden bir Çin halk ezgisi örneğine yer verilmiş, Türk ezgilerinden oluşan düzenleme olarak Şehnaz Buselik makamında bir eserin düzenlemesi yapılmıştır. Parçalar metodolojik olarak sınıflandırılmamıştır.

Yetişkinler için hazırlanmış bu metodu bitiren öğrenciler, rahatlıkla Mozart sonat çalabilirler (Mahmut, 1997).

Sevda Askerova tarafından “Piyoano Eğitimi” başlığı ile hazırlanan metot 2002 yılında piyasaya sürülmüştür. İki bölümden ve 201 sayfadan oluşan kitapta siyah-beyaz tablolar bulunmaktadır.

Kitabın önsözü yazar tarafından yazılmamış, bir başka Azeri piyanist Zöhrab Adıgüzelzade tarafından kaleme alınmıştır. Önsözde, piyoano öğrenimi esnasında öğrenci-öğretmen ilişkisinin olumlu itici güç olduğu faktörüne değinilmiş, öğrencinin aşına olduğu parçaları öğrenme konusunda daha başarılı olacağı vurgulanmıştır. Metodun çocuklara yönelik olduğu da belirtilmiştir.

Metodun ilk bölümü on üç ders başlığı ile toplanmış, her ders için ayrı bir açıklama ve nota örneği koyulup, öğretmen ve öğrenciye farklı tavsiyelerde bulunulmuştur. İkinci bölüm, çoğunlukla Azeri bestecilerin özgün yazım eserlerinden oluşan ve Türk bestecilerine de yer veren 77 eserden oluşmaktadır (Askerova, 2002).

Seyyal Karar tarafından 1985 yılında yazılan “Piyano Çalıyorum” isimli piyano başlangıç metodundan “Top Oyunu” isimli esere bir yüksek lisans tezi aracılığı ile ulaşılmış, bu eser 1985 yılında basılmıştır. Her biri Seyyal Karar tarafından yazılan metotta Türk ya da dünya halk ezgilerinden oluşan bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Her biri sözlü olan parçalar sekiz ölçüden oluşmaktadır. Sol ve fa anahtarlarının aynı anda kullanıldığı kısa parçaları çalan öğrenci, oktavları iki ele bölüştürme çalışması yapmayı öğrenecektir. Bir buçuk oktavlık aralıkta yazılmış ezgilerde nüans işareti de bulunmaktadır.

Okul öncesi piyano öğrencileri için oluşturulan çalışma, piyano metot repertuarı içerisinde fazla yer almamıştır (Karar, 1985).

Tülay Ülkü tarafından yazılan ve 2001 yılında basılan “Piyano Başlangıç Metodu ve Dağarcığı” isimli başlangıç piyano metodu tek bölümden oluşmaktadır. Siyah-beyaz tablolar içeren metot 137 sayfadır.

Önsözde, piyano öğretmenin ve öğrenmenin piyanoyu severek ve sabırlı olarak mümkün olacağına değinilmektedir.

“Orta Do” sistemi ile başlayan metotta ilk egzersizler yine sağ ve sol elde Do₄ tuşu kullanılarak oluşturulmuştur.

Tonalite bilgisi olarak, Do Majör, La Minör, Sol Majör, Fa Majör ve Re Minör diziler ile bu dizileri pekiştirici kısa parçalara yer verilmiştir.

Metotta Dünya halk ezgilerinden Amerika, Danimarka, Ukrayna ve Almanya kaynaklı birer parçanın düzenlemesi de bulunmaktadır. Türk ezgilerinden oluşan herhangi bir örnek bulunmamaktadır.

Bu metodu öğrenen öğrencinin metodolojik bir sıralama ile yol alacağı düşünülebilir. Metodu bitiren öğrenci başlangıç piyano sonatinlerinden rahatlıkla çalabilir (Ülkü, 2001).

Eğitmciler Tarafından Yazılmış Eserler

Adnan Arif Kopuzlu tarafından bestelenen “Küçükler İçin Piyano Parçaları” isimli eserler İstanbul Atatürk Kitaplığı nadir eserler L. Karabey Koleksiyonu arşivinde bulunmuştur.

1935 yılında basılan nota, iki kısa parçadan oluşup, önsöz içermemektedir. Yalnız fasikül olarak basılan bu notanın arka yüzünde bestecinin öğrencilik yıllarında bu çalışmayı yazdığı belirtilmiştir.

Parçalarda Sol ve Fa anahtarlarının aynı anda çalınması ve parmakların klavye üzerinde dört oktav gezinmesi dikkat çekmektedir. Bestecinin kendi iki eseri olduğu için herhangi bir Dünya halk ezgisinin bulunmaması son derece doğaldır. Besteler son derece özgün olup, makamsal diziler çerçevesinde bestelenmiştir ve dolayısı ile Türk ezgilerini andırmaktadır (Kopuzlu, 1935).

İlhan Tonger tarafından yazılmış, 1990'lı yıllarda piyasaya verilen "Arkadaşım Piyano" isimli notanın başlığı çocuklara yönelik olsa da, başlangıç piyano metodu olarak değerlendirmek gerekir. Toplam on dört sayfa olan nota kitabında bulunan siyah-beyaz eskizlerde neredeyse her parçaya görsel olarak desteklenmektedir. Besteci kitabın önsözünde, piyano çalmanın keyif verici bir duruma dönüşmesi için bu eseri yazmayı düşündüğünü belirtmiştir.

İki bölümden oluşan bu eser tamamen İlhan Tonger'in özgün eserlerinden oluşmuştur. İlk bölümde "Parmak Çalışması için Alıştırılmalar" adı altında yöresel ezgiler içeren beş parça bestelenmiştir. Her biri sol anahtarında iki el ile çalınacaktır. Bu bölümdeki tüm parçalar piyano başlangıç öğrencileri tarafından rahatlıkla seslendirilebilirler. İkinci bölüm ise yine bestecinin yazdığı en fazla iki sayfalık sekiz parçadan oluşmuştur. Bestecinin Türk tınlarından faydalanarak yaptığı bu parçalarda hem sol, hem fa anahtarının kullanıldığı görülmektedir. Üç diyez ve üç bemolün kullanıldığı bu nota kitabında, dünya ve Türk ezgilerinden oluşan düzenlemeye yer verilmemesi son derece doğal karşılanmalıdır. İlhan Tonger'in kendi yapıtlarından oluşan bu nota kitabını bitiren öğrenci, başlangıç sonatin albümlerinden büyük kolaylıkla çalabilir (Tonger, 1990).

Hazar Alapınar tarafından yazılan "Piyano İçin On Küçük Parça" isimli eser 2002 yılında piyasaya sürülmüştür. Bu nota kitabı, on kısa piyano parçasından oluşmaktadır. Besteci yirmi sayfadan oluşan notanın önsözünde, keman ve piyano için yazılmış "Mini Diyaloglar" eseri gibi, bu eserinde eğitimsel amaçlı olarak yazıldığı ifade edilmiştir. Çocukların bu on parçayı rahatlıkla çalabilmeleri ve yetişkinlerin de çocuksu duyarlılığı yakalamaları temenni edilmektedir.

Her biri besteci tarafından makamsal yapıda bestelenmiş özgün eserlerden oluşan bu çalışmada ilk eser, piyano başlangıç repertuarı için kullanılabilir en uygun parçadır. Rast makamında bestelenmiş bu parça eğitim amaçlı olarak rahatlıkla kullanılabilir. Notada Dünya halk müziği tınlarından örnek olmaması son derece doğaldır. Tonal bestelerden oluşmuş bir nota olmadığı için herhangi bir gam öğrenilmesi hedeflenmemektedir. Notada mevcut makamlar içerisinde kullanılan arızalar ve bazı kromatik geçişlerle öğrencilere arıza bilgileri verilmektedir.

Metodolojik olarak yazılmış bu eseri bitiren öğrenci sonatin albümlerinden rahatlıkla çalabilir. Bu kitabın başlangıç piyano öğrencileri tarafından sevilerek seslendirilmesi son derece yüksek bir ihtimaldir. Bu eserin önemi, modal olarak yazılırken, sadeliği yakalaması ve aynı zamanda da piyano çalmayı öğrenme aşamasında gerekli temel teknikleri vermesidir (Alapınar, 2002).

Yetişkinler için Başlangıç Metotları

Filiz Kamacıoğlu tarafından yazılan ve 1994 yılında piyasaya sürülen "Kolay Piyano" metodu isimli başlangıç piyano metodu tek bölümden oluşmaktadır. Siyah-beyaz tablolar bulunan metot 109 sayfadır.

Yazar önsözde, bu metodun müzik öğretmeni adaylarının okul şarkısı öğretirken eşlik yapabilmelerini kolaylaştıracak bir çalışma olduğunu belirtmiştir. “Orta Do” sistemi ile başlayan metotta ilk egzersizler sağ elde, mi notası ile başlamaktadır.

Tonalite öğretimi, metot içerisinde Do Majör ve ilgili minörü La Minörle sınırlı kalmasına rağmen, son sayfalarda yirmi dört adet dizinin arpejleri ile öğretimi bulunmaktadır. Ayrıca metotta, Mi Minör ve Do Minör tonunda parçalar da mevcuttur. Dünya halk ezgilerinden bir Fransız ezgisine yer verilmiş ve Türk ezgilerinden altı halk ezgisinin düzenlemesi yapılmıştır. Ayrıca geleneksel Türk makam müziğinden Hammamizade İsmail Dede Efendinin “Gülnehal” isimli eseri de düzenlenmiştir.

Genel olarak metodolojik bir prensip ile öğrenciye piyano eşlik kavramının öğretilmesi hedeflenmiş ve bu metot yetişkin piyano öğrencileri için oluşturulmuştur. Metodu bitiren öğrenci, basit sonatin albümlerinden çalabilir (Kamacioğlu, 1994).

Hilal Dicle tarafından yazılan ve 1999 yılında piyasaya sürülen “Yetişkinler için Piyano Metodu” tek bölümden oluşmaktadır. Siyah-beyaz tablolar içeren metot 197 sayfadır.

Yazar önsözde, çocuklara yönelik yurt dışı kaynaklı birçok metot olduğunu, fakat yetişkinlerin piyanoya başlamasına yönelik metodun eksikliğinin duyulması üzerine bu çalışmayı hazırlamaya karar verdiğini belirtmiştir.

Sağ elde Do₅ ile başlayan egzersizler, sol elde Do₃ konumu ile öğretilmektedir. Sonrasında sağ el Do₄ konuma gelirken, sol elin bir oktav aşağıdan çalması gösterilmektedir. Metotta tonalite olarak tek diyezli ve tek bemollü dizilerle birlikte bu tonlarda kısa parçalar bulunmaktadır. Dünya halk ezgilerinden bir Avusturya halk ezgisinin düzenlemesine yer verilmiş, Türk ezgilerinden dört Türk halk türküsünün düzenlemesi yapılmıştır. Çalışma son derece metodolojik hazırlandığı için, yetişkinlerin başlangıç piyano eğitimlerinin yanı sıra çocukların piyano eğitiminde de rahatlıkla kullanılacağı tespit edilmiştir. Bu metodu bitiren öğrenci, başlangıç seviyesindeki sonatin albümlerinden çalabilir (Dicle, 1999).

Sonuç ve Öneriler

Piyano çalmaya başlamak için metot ve notanın varlığı gerekmektedir. Başlanacak metot öğrencinin yaşı doğrultusunda seçilecektir. Yurt dışı kaynaklı piyano başlangıç metotları olduğu kadar, ülkemizde yazılmış kaynaklar da bulunmaktadır. Bu kaynaklar arasında “Orta Do” yöntemi kullanılarak yazılanlar olduğu gibi, farklı bakış açıları ile piyanoya başlatmayı seçen yazarlar da vardır. Ayrıca kısa parçalardan oluşan metotlar yerine, eser anlamında yazılmış örneklerle rastlanmaktadır. Türkiye’de eğitimciler tarafından yazılmış başlangıç metot ve eserlerinin ortak noktası yöresel ezgiler olduğu kadar, yabancı ezgilere de yer vermeleridir.

Kısa parçalardan oluşan notalar arasında ilk örneğin 1935 yılında arp sanatçısı A. Arif Kopuzlu tarafından yazıldığı belirlenmiştir. Piyano eğitimcisi İlhan Tonger’in “Arkadaşım Piyano” isimli nota kitabı 1980’li yılların sonunda yazılmıştır. Keman eğitimcisi Hazar Alapınar’ın eğitim amaçlı olarak düşündüğü on parçalık yapıt 2000’li yıllarda yayımlanmıştır. Metot başlığı içeren ve

içermeyen yapıtlar ise çoğunlukta olarak müzik eğitim piyasasında yerlerini almışlardır. Nuri Mahmut ve Sevda Askerova Türkiye’de metotları basılan Azeri kökenli eğitimcilerdir. Nail Yavuzoğlu, Tülay Ülkü, Seyyal Karar ve Yalçın İman’ın metotları 1980’li yıllardan başlayarak 2000’li yılların başına kadar eğitimciler tarafından hazırlanan çalışmalardır. Son üç yılda ise üç çalışma karşımıza çıkmıştır. Bunlar, Didem Gezek ve Elvan Gezek, Z. Gülnur Sayar ve Sevinç Ereren tarafından hazırlanan öncelikle on yaş altı çocuklar için düşünülen piyano metotlarıdır.

Bu çalışma, incelenen on dört nota kitabının ülkemiz piyano öğrencilerine yönelik yararlı çalışmalar olduğunu ortaya koymasının yanı sıra, piyano eğitimi alanında özgün çalışmaların artması gerekliliğini de göstermektedir.

Kaynaklar

- Alapınar, H., (2002). Piyano için On Parça, Levent Müzik Yayınları, İzmir.
- Askerova, S., (2002). Piyano Eğitimi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayın No:29, Afyon.
- Beyer, F., (1980). Scuola Preparatoria Del Pianoforte - Op. 101, Pozzoli, Milano, Italie.
- Dicle, H., (1999). Yetişkinler İçin Piyano Metodu, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Ereren, S., (2007). Kolay Piyano, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Gezek, D., Gezek, E., (2008). Piyano Çalmayı Öğreniyorum, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- İman, Y., (2008). Piyano Metodu, Arkadaş Yayınevi, Ankara.
- Kamacıoğlu, F., (1994). Kolay Piyano Metodu, Flaş Ajans, İstanbul.
- Karar, S., (1985). Piyano Çalıyorum, Sahne Yayınları, İzmir.
- Kopuzlu, A.A., (1935). Küçükler İçin Piyano Parçaları, Nümune Matbaası, İstanbul.
- Mahmut, N., (1997). Kendi Kendine Piyano Öğrenme, Bemol Yayınları, İzmir.
- Sayar, Z.G., (2007). Piyano Metodu 1/ A.G.S.L Öğrencileri ve 9 Yaş Üstü, Bemol Müzik Yayınları, İstanbul.
- Tokcan, A., (1998). Piyano Eğitiminde Kullanılan Başlangıç Metotlarından ‘J.A.Burkard’ın (Band I) Hedef-Hedef Davranış ve İçerik Yönünden İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tonger, İ., Arkadaşım Piyano, Ezgi Yayıncılık, Bursa.
- Ülkü, T., (2001). Piyano Başlangıç Metodu ve Dağarcığı.
- Yavuzoğlu, N., (1995). Temel Piyano Eğitimi 6 – 12 Yaş, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.